

A könyvtári szakma helyzete néhány országban.

Az IFLA 1971. évi közgyűlésén elhangzott beszámolókból

[T]

A téma tárgyalása a közgyűlés plenáris ülésének egyik napirendi pontja volt. A különböző országok, ill. régiók képviselői különböző oldaláról közelítették meg – az anyag ezért meglehetősen heterogén, de az így kapott mozaik-szerű áttekintés is érdekes. A kivonatokat FALLIER Erika készítette.

A KÖNYVTÁRI SZAKMA MEGSZERVEZÉSE
FRANCIAORSZÁGBAN
ÉS A FRANCIA KÖNYVTÁROSOK EGYESÜLETÉNEK SZEREPE

Jacques LETHÈVE

Franciaországban a könyvtárügy szervezete meglehetősen bonyolult. Ennek két oka van: egyik a különböző könyvtárak közötti kapcsolatok történelmi okokból fakadó hiánya, a másik pedig az 1945-ben létrejött, de nem teljes centralizáció.

A Francia Könyvtárosok Egyesülete 1906-ban alakult; alapítói azzal a céllal hozták létre, hogy összefogja valamennyi könyvtári dolgozót, könyvtártípusra és szintre tekintet nélkül. Az Egyesület követelte a szakmai hozzáértést garantáló diploma bevezetését és központi bizottságok létrehozását koordinációs és konzultációs célokra. Mindenek felett pedig védeni kívánta minden könyvtáros társadalmi és anyagi érdekeit.

Némileg módosította és csökkentette az Egyesület szerepét 1945-ben a Könyvtári Igazgatóság létrehozása, de a magánkönyvtárak és néhány állami könyvtár nem tartoznak az Igazgatóság hatáskörébe, így továbbra is az Egyesület képviseli a szakma integritását. Ugyancsak a háboru után az anyagi érdekvédelem a szakszervezetek feladata lett; mivel azonban a szakmán belül hétféle – különböző politikai és vallási színezetű – szakszervezet működik, megint csak nem vált fölöslegessé az Egyesület átfogó funkciója, amelyet a szakszervezetekkel együttműködve gyakorol.

A Könyvtári Igazgatóság az Oktatásügyi Minisztérium alá tartozik és tisztán adminisztratív, pénzügyi, valamint koordináló tevékenységet folytat. Létrehozása óta az összes könyvtáros egyetlen testületet alkot – vagyis ugyanolyan képesítésű, ugyanolyan előmeneteli lehetőségekkel rendelkező könyvtárosok dolgoznak a nagy közművelődési könyvtárakban, az egyetemi könyvtárakban vagy a nemzeti könyvtárban.

Az Egyesület függetlensége tág lehetőségeket nyújt a problémák felvetésére és tanulmányozására, bár megoldásukhoz ritkán elég az ereje. Bizonyos vonatkozásban hasonló helyzetben van nemzetközi méretekben az IFLA: javasolhatja a fejlesztés irányát, de egyetlen országot sem kényszeríthet a javaslat elfogadására.

SZAKMÁNK SZERVEZETE HOLLANDIÁBAN

P. van SWIGCHEM

Hollandiában a Nederlandse Vereniging van Bibliothecarissen (Holland Könyvtáros Egyesület) fogja össze a bármilyen típusú könyvtárban működő hivatásos könyvtárosokat, így a közművelődési könyvtárak dolgozóit is. Az utóbbiak egyuttal tagjai a Közművelődési Könyvtárak Központi Egyesületének – Centrale Vereniging voor Openbare Bibliotheken – is, amelyben a könyvtár fenntartó testületeknek, a társadalomnak a képviselői is jelentős szerepet játszanak. Nem fölösleges ez a kettősség. A szakmai problémák szorosan összekötik valamennyi könyvtárost; a különböző jellegű intézményekben folyó könyvtári és tájékoztatási munka feladatainak összefonódása megköveteli az együttműködést. A közművelődési könyvtáraknak azonban megvannak a maguk sajátos problémái is, amelyeket maguknak kell megoldaniuk, szintén országos méretű összefogással. Feladataik, helyzetük sajátos jellege Hollandiában különösen kidomborodik.

Hollandiában ugyanis a közművelődési könyvtárakat többnyire nem a városi hatóságok, hanem magánjellegű intézmények szervezték meg. Munkájukban ezért rendkívül nagy szavuk van a fenntartó testület nem szakmabeli tagjainak, a társadalom képviselőinek. A közművelődési könyvtárosoknak így létérdekük, hogy szakmai célkitűzéseikhez megszerezzék a közvélemény támogatását, tudatosítsák munkájuk fontosságát általában a társadalom számára és konkrétan más művelődési intézményekhez képest, harcoljanak a korszerű könyvtári törvényért, stb. Egyesületük tehát nem zárkozhat a szakmai problémák körébe, intenzív könyvtárpolitikai tevékenységet kell kifejtenie.

A KÖNYVTÁROSKÉPZÉS FEJLŐDÉSE NAGY - BRITANNIÁBAN

B. PALMER

1963 óta működnek könyvtárosképző intézetek Nagy-Britanniában, korábban csupán részidős, magán- vagy esti oktatás létezett. A képzés könyvtárosok által összeállított tantervre épült, a Könyvtáros Egyesület égisze alatt működő vizsgáztató testület tagjai is tekintélyes könyvtárosok voltak. A rendelkezésre álló néhány kézikönyv azonban szűk prakticista szellemben íródott, jórészt a szerző által legalaposabban ismert folyamatok leírására szorítkozott. A tananyag tekintélyes részét a szakfolyóiratok cikkei alkották.

1963 után könyvtárosképző intézeteket hoztak létre és új tantervet dolgoztak ki. Ez a tanterv ugyanazt az előképzettséget kívánta meg a hallgatóktól, ami az egyetemi felvételhez szükséges, és kétéves, egészidős tanulmányokban való részvételre kötelezte őket. 1971-ben már kb. 2500 hallgató tanult 15 könyvtárosképző intézetben, s mintegy 300 oktató foglalkozott velük.

Az oktatás minőségében is jelentős változás történt. Az új tanterv igyekezett lefektetni a könyvtári szakma alapelveit; az oktatók időt tudnak szánni tantárgyuk elméleti alapjainak feltárására, nem ragadnak bele a mindennapi tennivalókba. Mechanikus magoltatás helyett megtanítják a hallgatókat a szakirodalomban való tájékozódásra, a bibliográfiai apparátus használatára stb.

Több mint 40 évig csak egy posztgraduális (egyetemet végzettek felvevő) könyvtárosképző intézmény működött Londonban, a Univer-

sity College keretében. 1964-ben a sheffieldi, majd a glasgowi és a belfasti egyetemen is megindult a posztgraduális könyvtárosképzés. Egészen újszerű intézmény a walesi College of Librarianship; ez önálló felsőoktatási intézmény, amely egész energiáját a könyvtárosképzés fejlesztésére tudja fordítani.

A multban a könyvtárvezetőket az új munkatársak felvételénél csak az érdekelte, hogy letette-e a jelentkező az előirt vizsgát. Ma már nem maga a vizsga a legfontosabb, hanem az, hogy hol és milyen tanulmányokat végzett a jelentkező.

KÖNYVTÁROS-EGYESÜLETEK AZ NSZK-BAN

F. A. SCHMIDT-KÜNSEMÜLLER

Talán egyetlen más országban sem működik annyiféle könyvtáros-egyesület és szövetség, mint az NSZK-ban. Ennek történeti okai vannak. Először is eléggé élesen elválik egymástól a tudományos könyvtár és a nyilvános (közművelődési) könyvtár; a tudományos könyvtárak régiebbek, hagyományaik erősebbek, így dolgozóik is hamarabb szövetkeztek; a kétféle típusban a könyvtárosképzés is különböző.

Az ország legrégebb könyvtári szövetsége a Verein Deutscher Bibliothekare; ez 1900-ban alakult meg, a felsőfoku képzésben résztvett (a „höherer Dienst”-hez tartozó) könyvtárosokat fogja össze, elsősorban szakmai jellegű szervezet, kb. 900 tagja van. Mivel az NSZK-ban a szövetségi államstruktúra miatt nincs a könyvtárügynek hivatalos központi szerve, a VDB országos könyvtárpolitikai tevékenységet is fejt ki. 14 bizottsága különböző részletkérdésekkel foglalkozik (katalogizálási szabályok, könyvtárépítés, könyvtárjog, kölcsönzés és központi katalógus, kéziratok és ősnymtatványok, könyvkötés és restaurálás stb.). Az egyesület azonban ma már nehezen tudja fedezni a bizottságok költségeit, ezért tervbe vették könyvtárügyi tudományos társaság létrehozását, amely a könyvtári szakkérdésekkel foglalkozna és átvénné ezeket a bizottságokat.

Hasonló funkciót tölt be az egyes könyvtár típusok vonatkozásában a felsőoktatási könyvtáraknak, a regionális könyvtáraknak, valamint a hatósági és parlamenti könyvtáraknak a munkaközössége; ezek is csatlakoztak a VDB-hez. A Szakkönyvtári Munkaközösség viszont önálló egyesület, amely elsősorban a kutatóintézetek, vállalatok könyvtárait tömöríti.

Szűkebb szakmai jellegű, a VDB-vel közelebbi kapcsolatot nem tartó testület a pedagógiai könyvtáraknak, a katolikus teológiai könyvtáraknak, az evangélikus egyházi levéltáraknak és könyvtáraknak, a zenei, az orvosi, végül a jogi könyvtáraknak a munkaközössége.

A Verein der Diplom-Bibliothekare an Wissenschaftlichen Bibliotheken (a tudományos könyvtárak diplomás könyvtárosainak egyesülete) kizárólag szakmai szervezet, érdekképviselési célokat szolgál, főként képzési és bérezési kérdésekkel foglalkozik. Szoros kapcsolatban áll a VDB-vel, közösen rendezik meg évente a Német Könyvtárosok Konferenciáját.

A nyilvános (közművelődési) könyvtárakat két nagy egyesület fogja össze. A Verein der Bibliothekare an Öffentlichen Büchereien (Közművelődési Könyvtárosok Egyesülete) főként érdekképviselési szerv. A Deutscher Büchereiverband (Német Könyvtárszövetség) a könyvtárügy fejlesztését igyekszik előmozdítani, többek között az Arbeitsstelle für das Büchereiwesen fenntartásával. A két egyesület 1968-ban munkaközösséget alapított, összehangolja működését, közös évi konferenciákat rendez.

Ezek mellett számos regionális könyvtári egyesülés is működik; különösen színvonalas munkát végez Északrajna-Vesztfália tartomány könyvtárszövetsége.

Az egységes országos szervezet létrehozása felé az első lépést a Német Könyvtári Konferencia jelenti, amely a legfontosabb könyvtári egyesületek képviselőinek közös tanácskozásából nőtt ki. Önkéntes alapon koordinálja ezeknek az egyesületeknek a munkáját és intézkedik az egész könyvtárügyet érintő kérdésekben. Ez jelenleg a reprezentatív könyvtárügyi szerv az NSZK-ban.

Az NSZK könyvtári egyesületei különösen szoros kapcsolatokat tartanak fenn a német ajkú országokkal. Svájc és Ausztria könyvtárügyének képviselői rendszeresen részt vesznek kongresszusaikon és viszont. Minden német nyelvű ország, az NDK-t is beleértve, részt vesz a közös betűrendes katalogizálási bizottság munkájában.

A SPANYOL KÖNYVTÁROK, LEVÉLTÁROK ÉS RÉGÉSZEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

Maria Antonieta COT

Az ANABA az egyetlen országos könyvtáros-egyesület Spanyolországban; a könyvtárak, levéltárak és muzeumok szakembereinek önkéntes tagságán alapul. 1949-ben alakult meg.

Talán legfontosabb feladata a könyvtári és levéltári kongresszusok megszervezése. Ezek kettős célt szolgálnak: a szakmai problémák tanulmányozását és az ország szakembereinek összegyűjtését, eszmecseréjük lehetőségének megteremtését. Könyvtároskonferenciát kétévenként szervez az egyesület. Jegyzőkönyveiket is kiadja.

Egyéb kiadványsorozatai a Cuadernos de ANABA, az Estudios és a Boletín. Az utóbbi 1970 óta háromhavonként jelenik meg, s az egyesület hirein kívül szakcikket is tartalmaz, szakmai kiadványokat ismertet.

1966 óta az Egyesület anyagilag támogatja tagjainak könyvtári, levéltári és muzeológiai témákra vonatkozó kutatásait; ennek eredménye az Estudios c. kiadványsorozat is. Külföldi ösztöndíjakat is nyújt tagjainak.

A KÖNYVTÁRI SZAKMA SZEREPE ÉS SZERVEZETI FORMÁI A SZOVJET TÁRSADALOMBAN

V. V. SZEROV

A szovjet könyvtárak fejlődése elsődlegesen az állam gondoskodásának köszönhető, az biztosítja pénzügyi, technikai stb. erőforrásait.

A könyvtárosképzésnek régi hagyományai vannak. 1930-ban Krupszkaja kezdeményezésére szervezték meg az első könyvtárosképző főiskolát, Moszkvában. Jelenleg 24 főiskolán folyik könyvtárosképzés. Az elmúlt öt év folyamán 21 000 könyvtáros végzett főiskolán és 47 000 részesült speciális középiskolai képzésben.

Könyvtárosi szervezetek létrehozására már a forradalom előtt történtek kísérletek. 1889-ben Moszkvában bibliográfiai szakkör alakult, ebből nőtt ki 1900-ban az Orosz Bibliográfiai Társaság. 1911-ben már országos könyvtároskongresszust rendeztek.

Az Októberi Forradalom után megélnékült a könyvtárosok szakmai együttműködése. Lenin „A könyvtárügy központosítása az OSZSZSZK-ban” c. rendelete alapján Központi Könyvtári Bizottságot hoztak létre, hogy kiépítse a könyvtárak központosított országos hálózatát és biztosítsa a korszerű dokumentációs munka feltételeit. 1924-ben összeült az össz-szövetségi könyvtáros kongresszus, amely fontos szerepet játszott a következő évtizedek fejlődési irányainak meghatározásában.

A 20-as és 30-as években különböző könyvtáros-egyesületek jöttek létre, közülük legaktívabb a Tudományos Könyvtárak Szövetsége volt. Ezek az egyesületek elsősorban a különböző könyvtár típusok, hálózatok együttműködését igyekeztek elősegíteni.

Az elmúlt 10–15 év során számos össz-szövetségi, köztársasági, regionális és városi kongresszuson és konferencián vitatták meg közös problémáikat a szovjet könyvtárosok. Új szokás az évi könyvtári konferenciák rendezése a Szovjetunió egész területén, az előző év eredményeinek és a következő év célkitűzéseinek a megbeszélésére; ezeket a konferenciákat általában a központi – köztársasági, regionális, akadémiai stb. – könyvtárak szervezik, az országos könyvtári szervekkel karöltve. A közművelődési, a gyermek- és az iskolai könyvtárak havonta szemináriumokat tartanak munkatársaik számára.

A Szovjetunióban a könyvtárak módszertani irányításának harmonikus rendszerét valósították meg. Minden központi és tudományos könyvtárnak van tudományos-módszertani részlege, amelynek elsődleges feladata a módszertani irányító munka. A Művelődésügyi Minisztériumhoz tartozó Könyvtári Tanács a minisztériumok és főhatóságok képviselőiből, a legnagyobb könyvtárak tapasztalt dolgozóiból, a könyvtártudomány különböző területeinek szakembereiből, valamint nagy kiadóvállalatok képviselőiből tevődik össze. A könyvtárügy legfontosabb problémáival foglalkozik, határozatai a Művelődésügyi Minisztérium jóváhagyása után mindenkire kötelezők. Számos szekciója és bizottsága van, a speciális kérdések tárgyalására.

A Felső- és Szakoktatási Minisztériumban külön módszertani bizottság foglalkozik a főiskolai és egyetemi könyvtárakkal. A Szovjetunió Minisztertanácsának Tudományos és Technikai Bizottsága tárcaközi könyvtári bizottságot hozott létre a különböző főhatóságokhoz tartozó tudományos és műszaki könyvtárak munkájának összefogására. Jó munkát végez a Lenin Könyvtár tárcaközi bizottsága, a központi könyvtárak módszertani munkáját koordináló bizottság, valamint

a kutatási bizottság. A mezőgazdasági és az orvosi könyvtárak szakmai egységét a könyvtárigazgatók állandó konferenciája biztosítja.

A szakmai együttműködés tehát nemcsak az egyes hálózatokon belül kapott szervezett formát, hanem azokat összefogva is, városi, regionális, köztársasági és országos szinten.

A könyvtártudomány fejlődésében fontos szerepet játszik a könyvtári sajtó. A számos országos folyóirat mellett minden köztársaságnak megvan a maga saját, nemzeti nyelven megjelenő szakfolyóirata.

AZ AMERIKAI KÖNYVTÁROS EGYESÜLET (ALA) GONDJAI ÉS TÖREKÉVÉSEI

Keith DOMS

(Az előadás rövidített szövegét a Könyvtári Figyelő 1972. évi 2. száma közölte)

A SZAKMAI EGYESÜLETEK SZEREPE A LATIN-AMERIKAI MEZŐGAZDASÁGI KÖNYVTÁR- ÉS TÁJÉKOZTATÁSÜGY FEJLŐDÉSÉBEN

Ana Maria PAZ de ERICKSON

59 könyvtári szervezet működik Latin-Amerikában, közülük 3 interamerikai jellegű: az AIBDA (Mezőgazdasági Könyvtárosok és Dokumentalisták Interamerikai Szövetsége), az AIB (Könyvtárosok Nemzetközi Szövetsége) és az ALEBCI (Könyvtár- és Tájékoztatástudományi Tanintézetek Latin-Amerikai Szövetsége).

Az AIBDA 1953-ban alakult. 4 nemzeti tagegyesülete van: a brazil, a perui, az uruguayi és a venezuelai. Célkitűzései többek között: kapcsolat teremtése a két amerikai földrész mezőgazdasági könyvtárosaival és tájékoztatási szakembereivel, valamint más világrészek szakembereivel; szakmai továbbképzés; a könyvtári szolgáltatások javítása; információk továbbítása a szakterület és a határterületek számára.

Egyének is, intézmények is tagjai lehetnek a Szövetségnek; jelenlegi 633 tagja közül 446 egyéni tag.

Hat munkabizottságának szakterülete: 1. bibliográfia és dokumentáció, 2. gyarapítás, 3. szakképzés, 4. osztályozás és katalogizálás, 5. könyvtárközi kölcsönzés és csere, 6. kiadványok.

A Szövetségnek számos kiadványa van (bibliográfiai sorozat, tájékoztató bulletin stb.). Pénzügyi támogatást nyújt a latin-amerikai országok szervezetei által végzett kutatásokhoz, kísérletekhez. Elősegíti tagjainak elméleti és gyakorlati továbbképzését, ösztöndíjakkal is.

Az IICA (Inter-amerikai Mezőgazdasági Tudományos Intézet) egész Amerikára kiterjedő programtervezetet dolgozott ki a mezőgazdasági könyvtárak fejlesztésének ütemezésére, koordinálva a különböző országok saját programját. A tervet hat fontos területre vonatkozólag fogalmazta meg a tennivalókat:

1. Dokumentációs tevékenység, különösen a bibliográfia, a szabványosítás, a reprográfia és a kommunikáció terén.
2. Mezőgazdasági könyvtárosok továbbképző tanfolyamai.
3. Az Amerikai Államok Szervezete tagállamainak technikai támogatása a könyvtári és dokumentációs szolgáltatások terén.
4. Könyvtártudományi és tájékoztatásügyi kiadványok.
5. Az interamerikai együttműködés elősegítése.
6. Országos mezőgazdasági könyvtárak létesítésének elősegítése.

ORSZÁGOS ÉS REGIONÁLIS KÖNYVTÁRI SZERVEZETEK KELET-AFRIKÁBAN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL ETIÓPIÁRA ÉS A SCAULEA-RA

Rita PANKHURST

Kelet-Afrikához a SCAULEA (Afrikai Egyetemi Könyvtárak Állandó Konferenciája, keleti régió) értelmezése szerint Mauritius, Madagaszkar, Betsuánaföld, Lesotho, Svaziföld, Malavi, Zambia, Kenya, Uganda, Tanzánia, Etiópia, Szomáliföld és Szudán tartozik. A 13 ország közül ötnek egyáltalán nincs könyvtári egyesülete.

MAURITIUS. — A könyvtárügynek nincs hivatalos központi szerve, de a városi könyvtárak dolgozói már egyesületben tömörültek. Ez 1969-ben kiadott egy bulletint, amelynek azonban eddig csak az első száma jelent meg.

MADAGASZKÁR. — 1960-ban alakult meg a Könyvtárfejlesztési Egyesület. Célkitűzései között szerepel a könyvtárosok szakképzésének előmozdítása, a gyarapítás, az ajándékok és anyagi támogatás centralizálása, ill. elosztása, kiállítások rendezése, hazai nyelvű szakmunkák kiadása.

ZAMBIA. — A Zambiai Könyvtáros Egyesület 1967-ben alakult meg. Jól működő, erős szervezet. Célkitűzései a problémák széles körét öleleik fel a szakmai továbbképzéstől a könyvtári szolgáltatások fejlesztéséig. 1971-ben újabb csoportosulás jött létre az országban, a Könyvtárigazgatók Állandó Konferenciája.

KENYA, TANZÁNIA, UGANDA. — 1956-ban a Nairobian (Kenya) dolgozó könyvtárosok egy csoportja teremtette meg a Kelet-Afrikai Könyvtáros Egyesületet. Sok nem-könyvtáros is csatlakozott az egyesülethez, ez elősegítette részben a közvélemény formálását, részben a szakember-utánpótlást. — A 60-as évek elejét a három ország függetlenné vált, s az Egyesület tanzániai és ugandai szekciója lényegében önálló országos egyesületté alakult.

SZUDÁN. — Az 50-es években merült fel itt a könyvtáros-egyesület létrehozásának gondolata, de csak 1970-ben alakult meg a Szudáni Könyvtárak Egyesülete. Jelenleg mintegy 80 tagja van, kevés közülük a felsőfoku képesítésű szakember, a többség levelező tanfolyamot végzett.

ETIÓPIA. — 1961 óta rendeznek havi összejeveteleket az etiópiai könyvtárosok. Az összejevetelekből könyvtárosklub nőtt ki, amely 1965 óta Könyvtári Bulletin is adott ki. Ez a fejlődés kapott átfogó szervezeti formát 1967-ben, az Etiópiai Könyvtáros Egyesületben. Az Egyesület tagjai kulturális vezetői a közösségnek egy olyan társadalomban, ahol a feladatok az analfabetizmus leküzdésétől a felsőfoku hazai szakmbergárda kialakításáig terjednek.

A fejlődő országok könyvtárügyében általában kiemelkedő szerepet játszanak az egyetemi könyvtárak. Ezért volt jelentős, hogy 21 afrikai egyetemi könyvtár képviselői 1964-ben Salisbury-ben tartott konferenciájukon elhatározták a SCAUL (Afrikai Egyetemi Könyvtárak Állandó Konferenciája) megalapítását. Az egyetemi könyvtárigazgatók kétvétenkénti összejeveteleit anyagi nehézségek miatt nem sikerült megszervezni, a SCAUL Newsletter azonban az egyetemi könyvtárak életéből vett hireivel, munkájuk elméleti és módszertani kérdéseit tárgyaló tanulmányaival igen hasznos munkát végzett.

Az 1969. évi lusakai konferencia olyan feladatokat tűzött a SCAUL elé, mint pl. az afrikai történelem, nyelvek és etnológia osztályozási rendszerének kidolgozása, az afrikai szerzők és intézmények egységes névformájának, valamint az afrikai törzsek és nyelvek egységes elnevezésének megállapítása.

A lusakai konferencia azt is javasolta, hogy a SCAUL főleg regionális szervezetek keretében fejtsse ki tevékenységét. Így született meg a kelet-afrikai regionális szervezet, a SCAULEA, amely hivatalosan 1971-ben alakult meg, 10 kelet-afrikai egyetemi könyvtár képviselőinek addisz-abebai találkozásán. Itt többek között elhatározták, hogy azokban az országokban, ahol nincs kurrens nemzeti bibliográfia, az egyetemi könyvtárak adjanak ki ilyet, rendszeres időközökben; sűrűn hozzanak létre regionális bibliográfiát olyan szervezet támogatásával, mint az Afrikai Egységsszervezet; szervezzék meg a tagok között a kiadványcserét.

A KÖNYVTÁROS SZAKMA SZERVEZETE NYUGAT - AFRIKÁBAN

A. G. T. OFORI

1930 előtt Nyugat-Afrikában ismeretlen fogalom volt a könyvtár. Először Ghanában (az akkori Aranyparton) szerveztek közművelődési könyvtári szolgáltatásokat. A II. világháború után létesített egyetemek is hozzájárultak a könyvtári élet kibontakozásához.

1953-ban az UNESCO kezdeményezésére létrejött a WALA, a Nyugat-Afrikai Könyvtárak Egyesülete. Tagsága bármely személy vagy intézmény számára nyitva állt, de csak az angol hivatalos nyelvű országok keretei között. Elsőrendű feladata a szakma gondos megszervezése volt: továbbképző tanfolyamok indítása, az illető országokra vonatkozó irodalom tanulmányozása, a bibliográfiai munka lehetőségeinek vizsgálata. WALA Bulletin címmel periodikumot is adott ki. A két nagy független állam, Ghana és Nigéria nemzeti könyvtáros-egyesületének létrejötte után azonban, 1962-ben, a WALA megszűnt.

Rövid fennállása alatt az Egyesület komoly eredményeket ért el a könyvtárosképzés terén. Lagosban és Accrában a British Council segítségével bentlakásos tanfolyamokat szerveztek; a legjobb hallgatókat Angliában képezték tovább.

A francianyelvű nyugat-afrikai országokban lassabban fejlődött a könyvtárügy. 1957-ben Dakarban létrejött egy nemzetközi szervezet könyvtárosok, levéltárosok és tájékoztatási szakemberek képzésére, de máig sem alakultak szakmai szervezetek ezekben az országokban.

A fejlődést elsősorban pénzügyi nehézségek gátolják. Sem a WALA, sem egyetlen nemzeti egyesület nem tudta a könyvtárosképzést kezebe venni. Nem sikerült a szakmának a kellő elismerést megszerezni sem a társadalom, sem az állam részéről.

A KÖNYVTÁROS SZAKMA SZERVEZETE MALÁJFÖLDÖN

J. S. SOOSAI

Az 1950-es években a délkelet-ázsiai régió országaiban fellendült a könyvtári élet. Thaiföldön, Indonéziában és Vietnamban könyvtáros-egyesület jött létre.

Amikor 1955-ben megalakult a Malájföldi Könyvtári Csoportosulás, amelyhez akkor még a szingapuri könyvtárosok is hozzátartoztak, 54 tagja közül csak 6 rendelkezett felsőfoku képesítéssel, s ezek közül egyetlenegy volt a hazai származású szakember.

A szervezet kezdeti célkitűzései mindmáig időszerűek:

- a szakemberek, valamint a könyvtárügy iránt érdeklődők összefogása,
- a könyvtárak jobb szervezésének elősegítése,
- könyvtárak alapítása és szakemberek képzése,
- konferenciák, találkozók rendezése.

Malájföld 1957-ben függetlenné vált, Szingapur pedig önkormányzatot kapott. A kettészakadás a könyvtárügy területén is bekövetkezett, de mindkét egyesület belátta az együttműködés hasznosságát. Közös tanácsuk évenként kétszer ül össze. 1970-ig közös lapot adtak ki, Perpustakaan címmel. Közös állandó bizottságaik munkakörébe tartoznak pl. a bibliográfiai szolgáltatások, a mikrofilmezés, a könyvtárközi kölcsönzés szabványosítása. Fontos tevékenységük a malájföldi, szingapuri és brunei periodikumok mutatójának kiadása, valamint a periodikumok központi katalógusának gondozása a Szingapuri Nemzeti Könyvtárban. Közös konferenciákat is szervez a két egyesület.

A tajvani könyvtárügy legnagyobb gondja a szakképzett könyvtárosok hiánya. 535 könyvtár működik – ebből 30 általános és közművelődési, 50 főiskolai és egyetemi, 322 középiskolai, 40 hivatali és szakkönyvtár, 83 szakiskolai könyvtár. Különösen a közművelődési könyvtárakban kevés a munkaerő.

Sok fiatal szerez könyvtárosi képezést Tajvanban is, az Egyesült Államokban is. Csakhogy nem minden képzett könyvtáros dolgozik saját szakterületén. Nagyon sok Amerikában tanult könyvtáros nem tér haza, amellet azok közül is, akik otthon végeztek, sokan az Egyesült Államokban helyezkednek el.

Általában a könyvtárak és különösen a közművelődésiek igen lassan fejlődnek. Anyagi eszközeik tul szerények. Kevés könyvtárnak van referenz-szolgálata. A könyvtárügy nem részesül fontosságának megfelelő elismerésben, és ez a könyvtárosok fizetésén is meg-látszik.